

ИНТЕГРИРАН УРОК НА ТЕМА „ЖИВОТЪТ НА ЛУИ XIV“

Тодор Ив. Джамбов

Професионална гимназия по химични и хранителни технологии гр.Пазарджик

Резюме: Статията цели да опише създаването на интегриран урок като резултат от въвеждането на иновация през 2017/2018 г. в Професионална гимназия по химични и хранителни технологии град Пазарджик, състояща се в преподаването на общообразователните предмети в първи гимназиален етап по сугестопедичната методика на преподаване.

Ключови думи: сугестопедия; метод; интегриран урок;

INTEGRATED LESSON „THE LIFE OF LOUIS XIV“

Todor Iv. Dzhambov

Vocational school of chemical and food technologies city of Pazardzhik

Abstract: The use of didactic methods and forms in the course of the learning process, which stimulate the interaction between teacher and student to verify knowledge and which support the learning process for a corresponding development of the trainees' personal qualities and the achievement of a lasting cognitive effect, including a method of suggestopedia are an important issue.

Keywords: suggestopedia; method; integrated lesson

През последните години Професионална гимназия по химични и хранителни технологии гр. Пазарджик полага целенасочени усилия в модернизирани на образованието и превръщането на училището в общност, в която не само се придобиват знания и професионални умения, но се изграждат и възпитават у учениците ценности и качества, необходими за предизвикателствата на 21 век.

През последните години, съвместно с научни среди, бизнес и браншови организации, гимназията търси формулата за успеха, чрез която учениците да успяват да придобиват ценни практически умения и да намерят професионална реализация след завършването си.

От началото на учебната 2017/2018 година гимназията е одобрена за иновативно училище с Решение №391/17.06.2017 г. на Министерски съвет. Иновацията се състои в прилагане на сугестопедичната методика на преподаване в общообразователните предмети в първи гимназиален етап за учебните 2017/2018, 2018/2019, 2019/2020 година.

Иновацията се реализира с методическата подкрепа на Институт по сугестопедия „Проф. д-р Георги Лозанов“¹.

Тези иновативни форми на обучение продължават да са на вниманието на ръководство, учителската колегия и учениците, с което се подобрява чувствително качеството на учебния процес.

Като резултат от работата в прилагането на сугестопедичната методика на преподаване беше създаден интегриран урок от всички общообразователни учебни предмети за първи гимназиален етап – иновация, достойна за внимание.

Общата цел на интегрирания урок е да демонстрира сугестопедичната методиката, нейното въздействие върху творческия и умствен потенциал на учениците, екипната работа между учители и ученици, както и промененото отношение на учениците към процеса на учене и усвояване на различно предметно знание.

Резултатите, постигнати вследствие на създаването на интегрирания урок по сугестопедичната методика на преподаване могат да бъдат обобщени в следните три специфични аспекта:

1. Дидактичен аспект

- Интегриран подход към учебния процес, който лежи на научните постановки, че мозъкът възприема информация в цялост, а не парциално. Парциалното (предметно) учене се замества от цялостно изучаване на период или събитие от човешката история, като в него с интегрират различните учебни предмети. Наученото дава пълна и глобална картина на учещия за всички аспекти на времето.
- Комплексни, трайни и задълбочени знания, получени като резултат от ученето чрез преживяване. Ученето чрез преживяване лежи на научните постановки, че преживяванията се запаметяват в подсъзнанието, където е и дълготрайната памет. Именно затова тези знания са по-трайни.
- Многократно увеличен обем от знания в рамките на едно и също време, сравнено с конвенционалното преподаване. За едно и също време понятията и термините от всички учебни предмети, интегрирани в урока, са в пъти повече от тези, възприемани за същото време от един конкретен предмет.
- Учениците разкриват всички резерви на своята личност – многократно увеличение на способността за помнене, разгръщане на креативност и проява на множество личностни умения.

2. Психологичен аспект

- Активиране на подсъзнанието и дясната половина на мозъка вследствие на учене чрез преживяване и учене чрез изкуство.
- Повишаване на увереността на учениците и личната самооценка.
- Промяна на нагласите и отношението към определен исторически период или събитие.
- Изграждане на умения за екипна работа.
- Смяна на парадигмата учител – ученик. В този интегриран урок учител и ученик са в ролята на партньори и учителят е ментор.

¹ Вж. повече на (www.suggestopedia-institute.com)

- Разчупване на стереотипите.
 - Психотерапевтичен ефект – повишена жизненост, проява на емоции, наличие на вдъхновение.
 - Развиване на отговорност.
 - Ефект на релаксация и липса на умора.
 - Ученето се превръща в приятно изживяване.
 - Повишава се мотивация за по-нататъшно изучаване на периоди и събития
- 3. Творчески аспект**
- Съприкосновение с всички форми на изкуството
 - Провокиране на интерес към изкуството
 - Възпитание в чувство за естетика
 - Повишено културно познание
 - Обучаване чрез изкуство - най-силния комуникативен инструмент за човека

Теоретични постановки за науката сугестопедия

Сугестологията е наука за внушението (suggestion, сугестия). Приложението на сугестологията в педагогиката се нарича сугестопедия (suggestopedia). Проф. д-р Георги Лозанов публикува този термин за първи път на български език през 1966 г. („Сугестопедия - път към хипермнезия в учебния процес“, сп. Народна просвета, 1966, б, 23-41), а на английски език през 1967 г. (Suggestopedia and memory, Proceedings of the International Psychosomatic Week, Rome, 1967, 535-539).

Внушението е универсален комуникативен фактор, който взема участие през всеки миг от живота ни. Тук става дума за неклинично, непрограмируемо, неманипулируемо внушение, което се изразява в „предлагане“ на личността да избира, разсъдъчно и интуитивно, измежду широк спектър от комплексни стимули, оркестрирани в съответствие с психофизиологичните закономерности на личността. Организираното, оркестрирано и хармонизирано предлагане на стимули, които личността възприема съзнавано и парасъзнавано, е най-ярката и положителна форма на внушение. То може да разкрие всестранни резерви на личността.

Сред различните проявления на внушението Лозанов споменава: изкуството, авторитета и престижа, периферните перцепции (възприятия), интонацията и ритъма, двуплановостта в комуникацията, други неспецифични стимули, като жестове и поза, изражение на лицето, израз на очите, фактори на околната среда, състояние на очакване от получателя и др.

Но как можем ние да овладеем тяхната сила и да ги използваме разумно в педагогическия процес?

Внушението е в основата на сугестологията и стъпва на три основни психофизиологични факта, които по-нататък ще наричаме основи на сугестопедията:

Първият факт е свързан с неделимото единство на съзнателните и несъзнателни (paraconscious) дейности на човешкия ум. Всеки човек общува и чрез двата механизма едновременно във всеки един акт на комуникация. За съжаление педагогиката винаги е била загрижена основно за съзнателния ум и вниманието на учащия се, пренебрегвайки функцията на по-малко съзнаваната и подсъзнателната работа на мозъка.

Вторият факт е свързан с това, че комплексът от стимули, които влизат в нашия подсъзнателен ум, са кодирани и тясно свързани с предишната съхранена информация, с предишните състояния на ума.

Третият факт е свързан с това, че всеки стимул е сложен по своя характер (нашият мозък не приема изолирани стимули) и те винаги са свързани с доминиращите състояния на ума.

Проф. д-р Лозанов е първият учен, който се опитва да определи различни подсъзнателни фактори, да активира подсъзнателния ум и да го интегрира в съзнателните дейности на учащия. Той се стреми да възстанови целостта на човешкия мозък и да приведе ученето в съответствие с естествените процеси на мозъчната дейност. Той въвежда факторите на внушение в учебния процес, като единствената цел е ускоряване на ученето и разгръщане на човешкия потенциал. За първи път сугестопедията умишлено въвежда голям обем от информация в учебния материал, включва изкуството в него (специфичен тип холистично обучение) и успешно разкрива паметовия капацитет на учащите. Поради тази причина сугестопедията е алтернативно наречена резервопедия (Лозанов), т.е. проникване в резервите на ума. Проф. Лозанов твърди, че неговият метод на преподаване не обхваща само един аспект, а по-скоро целият „резервен комплекс“ на обучаващия се (вж. по-нататък „сугестопедичен резервен комплекс“) (Нончева, Р., С. 1986).

Преподаването по сугестопедичната методика може да се организира в класни и извънкласни форми на обучение. Учебното съдържание покрива изцяло изискванията на ДООИ на МОН. Продължителността на курса може да бъде различна, в зависимост от темпото и нивото на знания на групата, като тя се регулира от преподавателя – сугестопед .

Образователна технология на интегриран урок чрез сугестопедичната методика на преподаване

Под образователна технология се разбира “процеса на съизмерима последователност, която включва предмета на преподавателска дейност, строго съответни на него методика, методи и техники (средства) и преобразуването чрез тях на учебно съдържание в продукт на преподавателска дейност“, (Петров П., Атанасова М., С. 2001), а под педагогически техники се разбират средствата, които учителят използва, за да гарантира ефективността на конкретните методи в своята обучителна дейност.

Интегрирания урок започва с откриване на водещ на театралната сцена, който представя пред гости частите на *сугестопедичния цикъл*, както и седемте закона на сугестопедията – Любов; Свобода; Убедеността на преподавателя, че нещо необикновено се случва; Многократно увеличен учебен материал; Цяло - Част, Част – Цяло; Златната пропорция; Приложение на класическото изкуство и естетиката.

Частите на сугестопедичния цикъл са:

1. Въведение

Въведението представлява ключов момент в цялото обучение. В него в резюме се въвежда учебно съдържание, обект на конкретната глобална тема (обикновено цял раздел) под формата на представяне на едно приключение, което очаква учениците по време на целия цикъл. Тук учител и ученици приемат различни самоличности.

2. Концертни сеанси

2.1. Активен концертен сеанс

По време на активния концертен сеанс учителят изчита многократно увеличеното учебно съдържание с определена тристепенна интонация на фона на класическа музика. Учениците следят текста, в който са подчертани ключовите думи и термини.

2.2. Пасивен концертен сеанс

При пасивния концертен сеанс същият учебен материал се прочита от учителя по различен начин отново на фона на класическа музика. Този път учащите не следят текста, а се наслаждават на изцяло успокояващия, ритмичен поток от звуци.

3. Разработка

По време на разработката новият глобален урок се разделя на смислови единици. Разработката преминава през няколко фази и винаги се занимава с отделни части от текста. Тя има за цел да активира учебното съдържание, въведено в етапа на Въведението и Концертните сеанси.

4. Представяне

Представянето е най-творческият етап от процеса, в който учениците по креативен и свободно избран начин представят всичко научено от глобалната тема. Именно интегрирания урок, описан по-долу, представлява това творческо вдъхновение от страна на ученици и учители.

В представената тема „Животът на Луи XIV“ се интегрират знания по български език и литература, математика, физика и астрономия, химия и опазване на околната среда, биология и здравно образование, география и икономика, философия и чужди езици (английски и немски език).

Методиката на реализация на интегрирания урок изисква следните *фази* на изпълнение:

- Стартиране – намиране на интересна тема, съобразно тематично разпределение на всеки учител по общообразователен предмет; определяне на подтеми и задачи към които се стремим ;
- Работна фаза – набавяне на необходими ресурси в.т.ч.елементи на сценично облекло, осъществяване на дейности в периода на предварително изготвен график, сформирание на работни групи;
- Представяне на изготвен сценарий по всеки предмет и интегриране на знания и умения в процес на разработка на урок;
- Индивидуална и екипна подготовка на учениците;
- Представяне

Ход на урока

- Откриване от учител с въведение за същността на сугестопедичната методика.
- Учител в ролята на главен библиотекар на Национална френска библиотека представя своята цел, а именно „да разкаже за живота и делата на великия Луи XIV - Кралят Слънце“.
- Първо действие представя „Пътешествие на капитан Лаперуз“, като демонстрира знания по география и икономика, философия и немски език, и история и цивилизации. Акцентът е върху откритите и изследвани земи на

капитан Лаперуз и бунтарството на Волтер срещу абсолютната власт на монарха и идеята му за „Свобода и равенство на хората“ .

- Второ действие „**Аудиенция на военния министър Лавоа и математикът и физик Блез Паскал**“. Демонстрират се знания по математика и физика и астрономия за построяване на армия и планиране на военни действия с помощта на сметачна машина и нов тип анероиден барометър.
- Трето действие „**Обядът на Луи XIV**“ с неговото любимо ястие – аспержи представя знания и умения по биология и здравно образование. Зрителите научават не само изключителния вкус, но и лечебните им свойства като източник на витамин К, фолат, витамин А, С, В , диетични фибри, манган, мед, фосфор, калий и протеини, т.е. „кралски зеленчук“.
- Четвърто действие „**Тайното писмо**“ от Хенриет Английска. С помощта на кралски химик и компанията на доверена гадателка се разбира, че привидно белият лист на тайното писмо ухае на розово масло и всъщност представлява невидимо писмо. Чрез демонстрацията учениците прилагат на практика знания по химия и опазване на околната среда и доказват как водата се изпарява, а H_2SO_4 (сярна киселина) овъглява филтърната хартия, която съдържа 100% целулоза с участие на химични елементи: С (въглерод), Н (водород), О (кислород). На мултимедиен проектор се прожектира предварително заснет клип с Хенриет Английска, която прочита съдържанието на писмото до Луи XIV на английски език, след което гадателката предсказва и представя един от най-известните герои на романтизма – Дон Жуан. На фона на картина „Странник над море от мъгла“ (Каспър Фридрих) и кадри от филма „Новият Дон Жуан“ героят Дон Жуан разказва своята история. Знанията по български език и литература за романтическия герой, притежаващ чувства, въображение, спонтанност и свобода намират сравнителна база за личностна проява и осмисленост.
- Пето действие „**Балетът на сезоните**“ представя част от забавленията на Луи XIV да танцува в Огледалната зала с любимата си Хенриета (*звучи произведение на Люли – Idylle sur la paix <https://www.youtube.com/watch?v=ZgMIUoeubLI> , на проектор – кадри от филма "Le roi danse"*).
- Финалът на урока – учител задава систематизирани въпроси по всички представени учебни дисциплини, към всички ученици, обучаващи се по сугестопедичната методика, участващи и неучастващи в „представянето“, а именно:
 - ✓ За коя епоха е характерна водещата роля на чувствата ?
 - ✓ Кое произведение се състои от 17 песни, като последната е недовършена ?
 - ✓ Какво означава терминът „меркантилизъм“?
 - ✓ С какви средства и методи кралят стимулира предприемачите във Франция?
 - ✓ Сравнете атмосферното налягане на ниво земна повърхност с това на ниво планински въздух?!
 - ✓ Каква е вероятността при хвърляне на зар да се падне:
 - Число, което се дели на две;
 - Число, което се дели на три;

- ✓ Защо „невидимото писмо“ стана видимо? Какво съдържа филтърната хартия?
- ✓ Кои ензими разграждат белтъците, въглехидратите и мазнините в човешкия организъм?
- ✓ Защо пътуват хората по света и може ли интернет да замени реалните пътувания по света ?

Резултатите от интегрирания урок могат да се обобщят така:

Сугестопедията:

1. Въвлеча и ангажира учениците чрез повишена активност.
2. Прави учениците отговорни за резултатите от обучението.
3. Позволява на учениците да правят грешки и намират решения, т.е. развива творческия потенциал и повишава автономността на отделната личност в екипа.
4. Помага на ученика да обедини новата информация с тази, която вече има в мултикултурна среда.
5. Помага на учениците с различни стилове на учене да участват по-пълноценно за прилагане на знания и умения в учебния процес.
6. Засилва ентузиазма и доверието на учениците в учителя и развива самоувереността им за придобиване на знания.

Заключение

Използването на разнообразни дидактически методи и форми в хода на учебния процес стимулират комуникативните връзки между учители и ученици, развиват личностните качества на обучаваните и водят до постигане на траен познавателен ефект.

Литература:

1. Лозанов, Г. (2005) Сугестопедия - десугестивно обучение (комуникативен метод на скритите в нас резерви), София: УИ „Св. Климент Охридски“
2. Нончева, Р. (1986) Резервни възможности на личността, София: НИС
3. Петров П., Атанасова М. (2001) Образователни технологии и стратегии на учене, София: Веда-Словена-ЖГ
4. Тенчева, М. (2014) Сугестопедично ръководство на учителя по училищна сугестопедия, София

Източници:

1. Ytube: <https://www.youtube.com/watch?v=SUwcNjq4VG0&t=1110s>